

Tanzanya

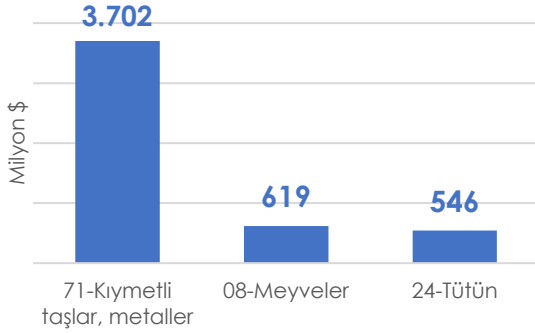
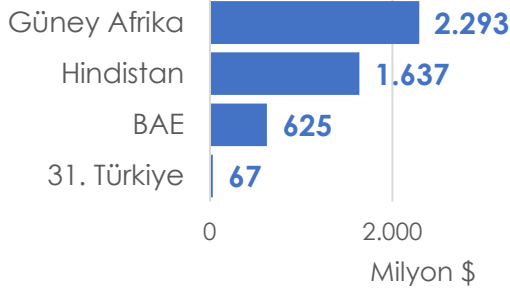
lke Bilgi Notu

TANZANYA ÜLKE BİLGİ NOTU

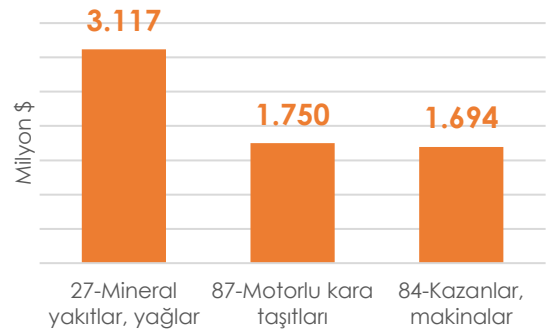
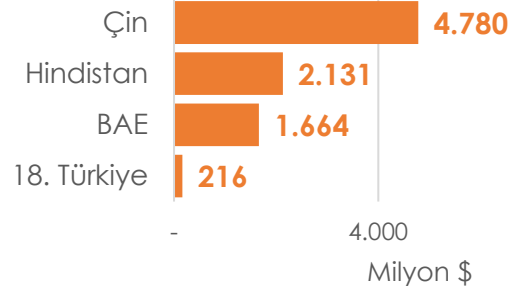

GSYH	87,4 milyar \$
GSYH BÜYÜME HIZI	%6,0
KİŞİ BAŞINA GSYH	1.301,7 \$
ENFLASYON	%3,3
İŞSİZLİK	%1,6
TİCARET ANLAŞMAMIZ	-

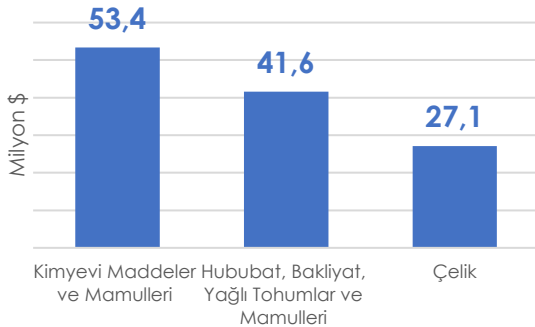
İHRACAT (2024) 8,7 Milyar \$

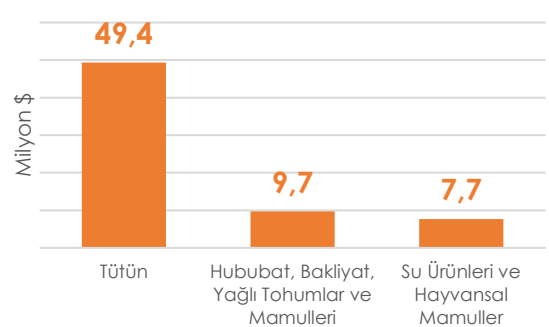
İTHALAT (2024) 15,7 Milyar \$

TÜRKİYE'NİN TANZANYA'YA İHRACATI 274,4 Milyon \$ (2025)

TÜRKİYE'NİN TANZANYA'DAN İTHALATI 79,3 Milyon \$ (2025)

I-GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜM

Genel Görünüm

Resmi Adı	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti
Nüfus	67,2 milyon (IMF 2025 Tahmini)
Yüzölçümü	945.087 km ²
Dil	Svahili ve İngilizce
Başkent	Dodoma
Para Birimi	Tanzanya Şilini (1 TRY = 59,50 TZS)
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Samia Suluhu Hassan
GSYİH	87,4 milyar \$ (IMF 2025 Tahmini)
Kişi Başına GSYİH	1.301,7 \$ (IMF 2025 Tahmini)
GSYİH Büyüme Hızı	%6,0 (IMF 2025 Tahmini)
Enflasyon Oranı	%3,3 (IMF 2025 Tahmini)
İşsizlik Oranı	%1,6 (Dünya Bankası 2024)
Toplam İhracat	8,7 milyar \$ (TradeMap 2024)
Toplam İthalat	15,7 milyar \$ (TradeMap 2024)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	274,4 milyon \$ (TÜİK 2025)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	79,3 milyon \$ (TÜİK 2025)
Türkiye ile Ticaret Anlaşması	-

Ülke Değerlendirmesi

Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, ana karadaki Tanganyika ile Zanzibar Adası'nın 1964 yılında birleşmesiyle kurulmuştur. Zanzibar, iç işlerinde özerk bir yapıya sahip olup kendi hükümeti tarafından yönetilmektedir. Ülke, kuruluşunun ardından tek partili sosyalist bir sistemle idare edilmiş, 1992 yılında ise çok partili siyasi sisteme geçilmiştir. Bu tarihten itibaren yapılan tüm genel seçimlerde, Chama Cha Mapinduzi (CCM) Partisi iktidarını aralıksız sürdürmüştür.

Afrika'nın doğu kıyısında yer alan Tanzanya, Hint Okyanusu'na uzanan uzun kıyı şeridi sayesinde Afrika'nın en stratejik ülkelerinden biridir. Kıtadaki en büyük göllerin üçü (Victoria, Tanganyika ve Nyasa gölleri) Tanzanya'da yer almaktadır. Coğrafi konumu itibarıyla Uganda, Ruanda, Burundi, Zambiya ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi ülkelere doğal bir çıkış kapısı işlevi görmektedir. Başlıca deniz ticaret yollarına erişimi ve bölgesel ekonomik entegrasyonlara üyeliği, Tanzanya'yı Doğu Afrika'da ticaret, lojistik ve bölgesel bağlantılar açısından kilit bir aktör haline getirmektedir.

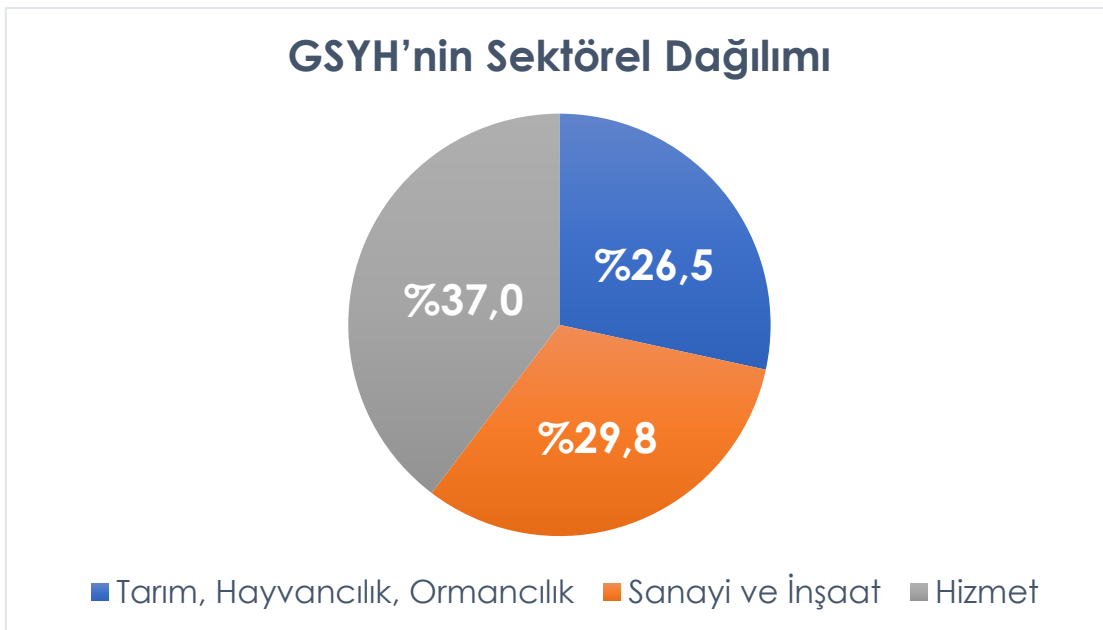
Darüsselam, yaklaşık 4 milyonluk nüfusuyla ülkedeki en büyük ticaret ve liman şehridir. Ülkenin dış ticaretinin %75'inde bu liman kullanılmaktadır. Darüsselam Limanı, Doğu Afrika'nın en yoğun limanlarından biri olup hem ülke ticareti hem de komşu ülkelere yönelik transit taşımacılık açısından kritik öneme sahiptir.

Sonradan başkent ilan edilen Dodoma şehri, hükümetin başkenti taşıma politikasıyla birlikte kamu yatırımlarının ve inşaat faaliyetlerinin yoğunlaştığı bir merkez haline gelmiştir. Arusha, uluslararası kuruluşlara ev sahipliği yapması nedeniyle diplomasi ve turizm açısından öne çıkmaktadır. Victoria Gölü kıyısındaki Mwanza; tarım, balıkçılık ve bölgesel ticarete önemli bir merkezdir. Mbeya ve Morogoro ise tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi açısından giderek artan bir rol üstlenmektedir.

Tanzanya ekonomisi, tarım ağırlıklı bir yapıdan daha çeşitlendirilmiş bir modele geçiş sürecindedir. 1980'lerin sonu ve 1990'larda uygulamaya konulan piyasa liberalizasyonu, özelleştirme ve finansal sektör reformları makroekonomik istikrarın sağlanmasına ve özel sektör öncülüğünde büyümeye zemin hazırlamıştır. 2000'li yıllardan itibaren özellikle ulaşım, liman, demiryolu ve enerji altyapısına yönelik büyük ölçekli kamu yatırımları ekonomik büyümeyi desteklemiş ve ülke içi bağlantıları güçlendirmiştir.

Tarım sektörü istihdamın belkemiğini oluşturmakta, iş gücünün yarısından fazlasını barındırmakta ve kırsal geçim kaynakları açısından kritik önem taşımaktadır. Başlıca ürünler arasında mısır, pirinç, manyok, kahve, pamuk, kaju fıstığı, tütün ve çay yer almaktadır. Ancak tarımsal üretim büyük ölçüde yağış koşullarına bağlı olup, iklim değişikliği ve kuraklık riskleri büyüme üzerinde dalgalanmalara yol açmaktadır. Sulama yatırımları, verimlilik artışı ve tarımsal sanayinin geliştirilmesi orta vadeli kalkınma politikalarının merkezinde yer almaktadır.

Hizmet sektörü, ulaştırma, lojistik, telekomünikasyon, finans ve turizmin katkısıyla GSYH'de en büyük paya sahiptir. Serengeti Ulusal Parkı, Kilimanjaro Dağı ve Zanzibar gibi dünya çapında tanınan merkezler turizm sektörünü desteklemektedir.

Tanzanya, bölgesel entegrasyon ve ekonomik iş birliği mimarisini ağırlıklı olarak Doğu ve Güney Afrika ekseninde şekillendiren çok katmanlı yapılara üyedir. Ülke, kıtasal düzeyde Afrika Birliği'nin üyesi olmakla birlikte, bu çerçevede daha çok siyasi dayanışma, barış ve kalkınma gündemlerine sınırlı ve genel bir katkı sunmaktadır.

Tanzanya açısından en stratejik ve belirleyici üyelik, Doğu Afrika Topluluğu (EAC)'dur. EAC kapsamında Tanzanya; Kenya, Uganda, Ruanda, Burundi, Güney Sudan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Somali ile birlikte gümrük birliği ve ortak pazar düzenlemelerine dahildir. Bu yapı, mal, hizmet, sermaye ve iş gücünün serbest dolaşımını hedefleyerek Tanzanya'yı Doğu Afrika'nın lojistik, tarım ve sanayi değer zincirlerine güçlü biçimde entegre etmektedir. Uzun vadede parasal birlik ve siyasi federasyon hedeflerinin bulunması, EAC'yi Tanzanya'nın ticaret, yatırım ve altyapı politikaları açısından merkezi bir konuma taşımaktadır.

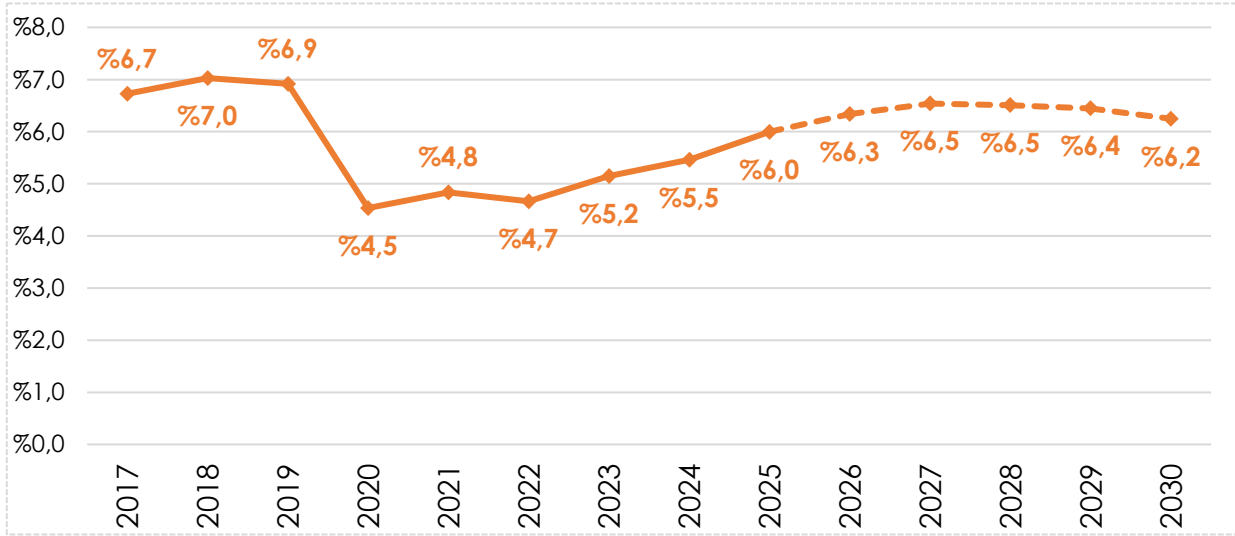
Bunun yanında Tanzanya, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) üyesi olarak Güney Afrika ve çevresindeki ülkelerle ticaretin serbestleştirilmesi, enerji güvenliği ve ulaştırma koridorlarının geliştirilmesine yönelik bölgesel iş birliklerine katılmaktadır. EAC'ye kıyasla daha gevşek bir entegrasyon yapısına sahip olmakla birlikte SADC, Tanzanya'nın Doğu Afrika ile Güney Afrika arasında köprü ülke rolünü güçlendiren tamamlayıcı bir platform işlevi görmektedir.

IMF verilerine göre, Doğu Afrika Topluluğu'nun (EAC) reel GSYH büyüme oranı 2025 yılı için %5,6, 2026 yılı için %6,0 olarak öngörülmektedir. Aynı dönemde Tanzanya'nın, EAC ortalamasının üzerinde bir performans sergileyerek 2025'te %6,0 büyüme kaydetmiş olup, 2026'da ise %6,3 oranında büyüme göstermesi beklenmektedir. Buna karşılık, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ülke grubunun büyüme görünümü daha sınırlıdır. IMF tahminlerine göre SADC ekonomilerinin 2025 yılında %2,8 oranında büyüme gerçekleştirip, 2026 yılında ise %3,0 oranında büyümesi öngörülmektedir.

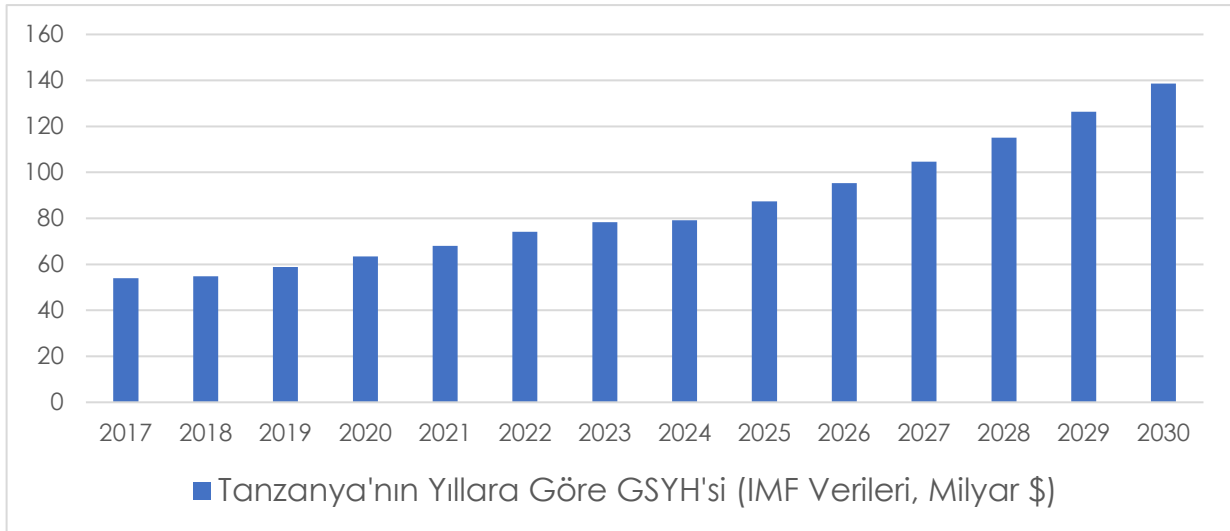
IMF projeksiyonları, Tanzanya'nın toplam GSYH'sinin 2030 yılı itibarıyla 138,6 milyar dolara ulaşacağını göstermektedir. Bununla birlikte, Tanzanya hükümeti tarafından açıklanan 2050 Vizyonu (Dira 2050) çerçevesinde ülke ekonomisinin 2050 yılında 1 trilyon dolara büyüklüğe erişmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu vizyonda, kişi başı milli gelirin 2050 yılında 7.000 dolara yükseltilmesi de temel hedefler arasında yer almaktadır. IMF verilerine göre Tanzanya'nın 2030 yılında kişi başı milli gelirinin 1.781 dolar seviyesine ulaşması beklenirken, EAC ülkelerinin nüfus ağırlıklı kişi başı milli gelir ortalaması aynı yıl itibarıyla 1.501 dolar olarak öngörülmektedir.

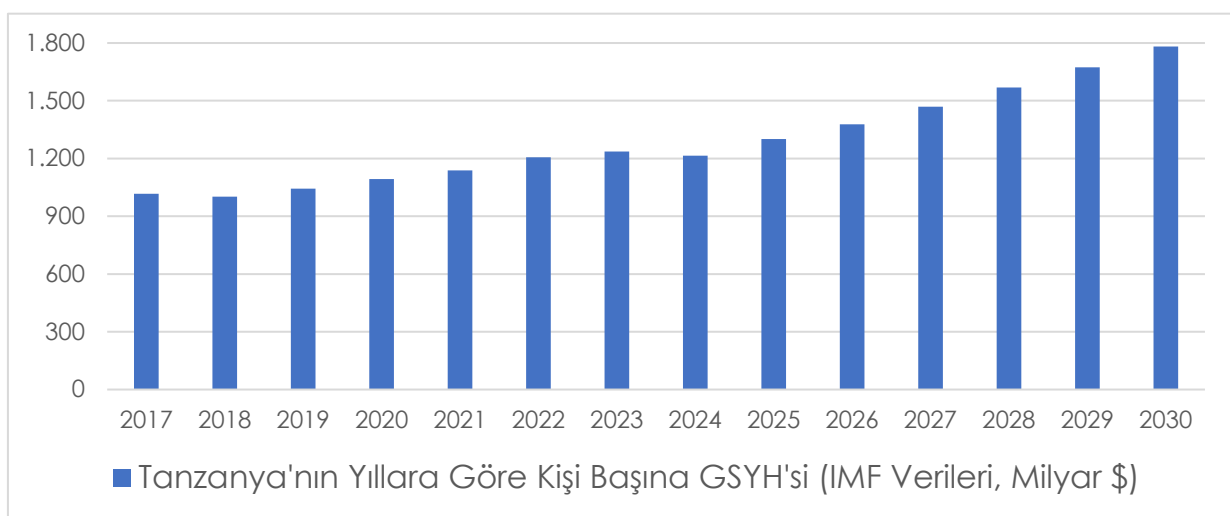
Tanzanya'nın Büyüme Verileri

Tanzanya'nın Yıllara Göre GSYH'si

Tanzanya'nın Yıllara Göre Kişi Başına GSYH'si

Ülke Ekonomik Risk Değerlendirmesi (Fitch Ratings)

Avantajlar	Kırılganlıklar
- Tanzanya'nın Afrika'daki en istikrarlı siyasi sistemlerden birine sahip ülkeler arasında yer alması - Etnik ve dini entegrasyonun yüksek düzeyde olması nedeniyle toplumsal huzursuzlukların Kenya gibi komşu ülkelere kıyasla daha seyrek yaşanması - Cumhurbaşkanı Samia Suluhu Hassan döneminde hükümetin uluslararası yatırımlara açılmasıyla, IMF ve Dünya Bankası gibi küresel kuruluşlarla güçlü ilişkilerin tesis edilmesi 1962'den bu yana iktidarda bulunan Chama Cha Mapinduzi (CCM) partisinin, Ekim 2025 seçimlerindeki son zaferiyle ülkede siyasi süreklilik ve istikrarı teyit etmesi	- İklim koşullarındaki dalgalanmalara açık olan tarım sektörüne yüksek düzeyde bağımlılığın, dönemsel kuraklıklar nedeniyle ürün kayıplarına, ciddi gıda arzı sıkıntılarına ve fiyat oynaklığına yol açabilmesi - Altının Tanzanya'nın başlıca ihrac kalemlerinden biri olmasının, ülkeyi uluslararası altın fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı yüksek ölçüde hassas hale getirmesi - İthal edilen sermaye ve tüketim mallarına yönelik yüksek talep nedeniyle cari işlemler açığının kalıcı seyretmesinin, ekonomi üzerinde baskı oluşturmaya devam etmesi
- Tanzanya'nın Sahra Altı Afrika'nın en büyük altın üreticilerinden biri olmasının, mevcut ortamda yüksek seyreden altın fiyatları sayesinde ihracat gelirlerine önemli katkı sağlaması - Henüz yeterince değerlendirilmeyen diğer doğal kaynakların (elmas, değerli taşlar, endüstriyel mineraller, kömür, kaolin, kalay, alçı taşı ve fosfat gibi), madencilik sektöründe ilave büyüme potansiyeli sunması - Doğu Afrika Topluluğu (EAC) ve Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) üyeliklerinin, daha geniş pazarlara erişim imkanı sunması - Turizm sektörünün önemli bir büyüme alanı olarak öne çıkması - Tarım ve imalat sektörlerinde, özellikle gıda işleme alanında üretim kapasitesinin artırılmasının yeni olanaklar yaratması	- Mozambik-Tanzanya sınırına yakın Cabo Delgado bölgesindeki isyanın, Tanzanya'nın iç güvenliği açısından risk oluşturmaya ve yatırımcı güveni üzerinde baskı yaratabilmesi - İklim koşullarına bağlı aksaklıkların etkisiyle artan gıda fiyat enflasyonunun, ekonomik istikrarı ve tüketicilerin satın alma gücünü zayıflatabilmesi - Su kıtlığının, toplumsal huzursuzluklara yol açarak siyasi istikrarı olumsuz etkileyebilmesi - Yolsuzluğun, kamu sektörünün etkinliği açısından yapısal bir zorluk teşkil etmesi ve yatırımcı güvenini zedeleyebilmesi

Tanzanya 2050 Vizyonu (Dira 2050)

2050 yılına gelindiğinde Tanzanya'nın hem Afrika kıtasında hem de küresel ölçekte, dayanıklılık, yenilikçilik, refah ve diplomasi alanlarında örnek bir ülke olması hedeflenmektedir. Bu vizyona göre, Tanzanya'nın zengin doğal kaynakları, gelişmiş altyapısı ve yetkin, motive edilmiş iş gücü, ülkenin sürdürülebilir ve rekabetçi bir ekonomiye ulaşmasında temel rol oynayacaktır.

2050 Vizyonunda Öne Çıkan Hedefler

- 1 trilyon ABD dolarlık ekonomik büyüklüğe ulaşmak, kişi başı geliri 7.000 dolara çıkararak sanayileşmiş ve bilgi temelli bir üst-orta gelirli ülke haline gelmek
- Afrika'nın önde gelen gıda tedarik merkezlerinden biri olmak ve küresel ölçekte ilk on ülke arasında yer almak
- Tanzanya vatandaşlarının ortalama yaşam süresinin 75 yıla yükseltilmesi
- Tüm kız ve erkek çocukların bütüncül şekilde desteklenmesi ve beş yaşına gelmiş çocukların en az %90'ının gelişim açısından sağlıklı bir düzeye ulaşmasının sağlanması
- Anne, yenidoğan ve çocuk ölümlerinin tamamen ortadan kaldırılması
- Evrensel sağlık hizmetlerine erişimin sağlanması
- Tüm kız ve erkek çocukların kaliteli ve adil temel eğitime erişmesinin, en az %25'inin yükseköğretime devam etmesinin ve iş piyasasına uygun beceriler kazanmasının sağlanması
- Güvenli ve temiz suya, sanitasyon hizmetlerine, uygun fiyatlı temiz enerjiye ve sosyal konutlara erişimin sağlanması
- Kişi başına elektrik tüketiminin yıllık bazda en az 3.000 kWh seviyesine çıkarılması
- Vatandaşların en az %70'inin dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmasının sağlanması
- Kamu hizmetlerinin %80'inden fazlasına güvenli, kapsayıcı ve kullanıcı dostu dijital platformlar aracılığıyla erişimin sağlanması
- Çevresel performans ve iklim uyum göstergelerinde Afrika'da ilk on ülke arasında yer alınmasının sağlanması

Duyurulan Dira 2050 vizyonu, ilerlemeyi hızlandırmayı, yeniliği teşvik etmeyi ve sektörler genelinde verimliliği artırmayı hedefleyen beş katalitik itici güç tanımlamaktadır. Bu itici güçler; Entegre Lojistik, Bilim ve Teknoloji, Enerji, Araştırma ve Geliştirme ile Dijital Dönüşüm olarak belirlenmiştir. Ayrıca vizyon kapsamında, 2050 yılı için öncelikli sektörler ve bu sektörlerin dönüşümüne yönelik stratejiler de net bir şekilde ortaya koyulmuştur.

2050 Vizyonunda Öncelikli Sektörler

Tarım ve Hayvancılık Sektörü

Sektör, Tanzanya ekonomisinin temel taşlarından biri olmaya devam etmektedir. GSYİH'nın %26,5'ine katkıda bulunmakta, iş gücünün %65'ini istihdam etmekte ve ihracat gelirlerinin %30'unu sağlamaktadır. Tarım sektörü, katma değerli ürünlerin satışından sağlanacak gelir ve istihdam yaratma açısından büyük potansiyele sahiptir.

Gelecek dönemde, tarım sektörü Tanzanya ekonomisinin bel kemiği olmaya devam edecektir. 2050 yılına kadar sektörün yüksek verimli, rekabetçi ve sürdürülebilir bir endüstri haline getirilerek Tanzanya'yı bölgesel bir gıda merkezi olarak konumlandırması öngörülmektedir.

Tanzanya Tarım Ürünleri Haritası

Tahıl alt sektörü, yüksek katma değerli ve piyasa odaklı ürünleri önceliklendirecektir. Hayvancılık, verimliliği ve piyasa değerini artırmak için modern üretim sistemleri ve yatırımlar yoluyla güçlendirilecektir. Balıkçılık, sürdürülebilir uygulamalar, soğuk zincir lojistiği ve verimlilik artırıcı önlemlerle geliştirilecektir. Ormancılık alt sektörü, koruma stratejileri, orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve ticari ormancılık ile orman temelli işletmelerin teşviki ile güçlendirilecektir.

Bu dönüşüm, çiftçilerin tarımsal işletmelerini ölçeklendirmelerini sağlayacak modern teknoloji, iklim dayanıklı altyapı ve yenilikçi programlar aracılığıyla önemli yatırımlar gerektirecektir. Ayrıca, tarımsal süreçlerin dijitalleştirilmesi, üreticileri gerçek zamanlı piyasa fırsatlarına bağlayacaktır.

Bunlara ek olarak, yenilenebilir enerji, finansal erişim, pazar ağlarının genişletilmesi ve çevresel açıdan sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşviki yatırımları destekleyecektir. Tüm bu stratejiler bir araya geldiğinde, Tanzanya için dayanıklı, kapsayıcı ve küresel ölçekte rekabetçi bir tarım sektörü oluşturacak ve ülkenin uzun vadeli sosyal ve ekonomik refahını güvence altına alacaktır.

Turizm Sektörü

Turizm, Tanzanya ekonomisinin en önemli itici güçlerinden biri olarak, ülkenin ihracat gelirlerinin %25'ine katkıda bulunmakta, ödemeler dengesini güçlendirmekte ve GSYH büyümesini desteklemektedir. Yüksek gelir esnekliği sayesinde turizm, ülkeye önemli döviz kazandıran bir sektör olarak gerek öncü gerek destekleyici alt sektörlerin faaliyetlerini artırmaktadır; bunlar arasında konaklama, ulaşım ve perakende öne çıkmaktadır.

2050 yılına kadar turizmin, doğrudan ve dolaylı istihdam yaratmada başlıca kaynak haline gelmesi, konaklama, ulaşım ve yerel işletmelerde önemli fırsatlar sunması beklenmektedir. Sektörün kapsamını genişleterek kültürel miras, ekoturizm, gemi turizmi, av turizmi ve toplantı, ödüllendirme, konferans ve sergi turizmi gibi alanları da kapsamı hem yerli hem uluslararası ziyaretçileri çekerek döviz gelirlerini artıracaktır.

Bu büyüme, altyapıya stratejik yatırımlar, hedefe yönelik pazarlama ve yerel toplulukların aktif katılımı ile desteklenecektir. Ayrıca, ziyaretçi deneyimini iyileştirmek ve rekabet gücünü sürdürmek için güçlü bir hizmet kültürünün geliştirilmesi kritik öneme sahiptir.

Tüm bu önlemler ve stratejiler sayesinde Tanzanya, 2050 yılına kadar Afrika'nın önde gelen turizm destinasyonu olarak konumlanacaktır.

İmalat Sektörü

İmalat sektörü, Tanzanya'nın ekonomik büyümesi ve çeşitlendirilmesinin temel taşlarından biridir. Tarıma aşırı bağımlılık, iklim değişikliği, fiyat dalgalanmaları ve küresel pazar değişimlerine karşı kırılganlık yaratmaktadır; imalatın genişletilmesi bu riskleri azaltacak ve ekonomik dayanıklılığı artıracaktır.

Sektör, GSYH'nin %8,1'sini oluşturmakta ve tarımsal işleme, inşaat malzemeleri ve diğer endüstrilerde katma değer yaratma potansiyeline sahiptir. Yerel değer yaratmayı artıracak, ithalatı azaltacak ve ihracatı güçlendirecektir.

Tanzanya, nüfus artışı, teknolojik gelişmeler ve tarımsal altyapısını kullanarak küresel ölçekte rekabetçi bir imalat merkezi olmayı hedeflemektedir. Bu dönüşüm için altyapı eksiklikleri, düzenlemeler ve nitelikli iş gücü konularının ele alınması kritik önemdedir.

Ham madde ihracatından katma değerli ürün üretimine geçiş, ülkenin bölgesel ve küresel pazarlardaki konumunu güçlendirecektir.

Haritada gösterilen element ve değerli taş/maden türlerinin Türkçe karşılıkları

Kısaltma	Türkçe Karşılığı
Gem	Değerli Taşlar
Rub	Yakut (Ruby)
Tan	Tanzanit
Kao	Kaolin
Au	Altın
Fe	Demir
Ca	Kalsiyum
Ti	Titanyum
P	Fosfor
C	Karbon

Mavi Ekonomi Sektörü

Tanzanya, uzun kıyı şeridi ve geniş göl varlığı sayesinde ülke; balıkçılık, kıyı ve göl turizmi, deniz taşımacılığı ve okyanus temelli yenilenebilir enerji alanlarında yüksek potansiyele sahiptir.

Spor ve Yaratıcı Endüstriler Sektörü

Tanzanya, 2050 yılına kadar müzik, sinema, moda ve eğlence alanlarında güçlü bir üretim yapısına sahip, Afrika'nın önde gelen kültür ve spor merkezlerinden biri olmayı hedeflemektedir.

Finans Sektörü

Artan nüfus ve kentleşmeyle birlikte bankacılık, sigorta ve yatırım hizmetlerine olan talep yükselirken; güçlü ve kapsayıcı bir finansal sistem krediye erişimi artırarak girişimciliği destekleyecek ve ekonominin kayıtlı hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Politika ve mevzuat reformları, dijital altyapının güçlendirilmesi ve kredi maliyetlerinin düşürülmesi önem taşımaktadır.

Hizmet Sektörü

Hizmet sektörü, özellikle perakende, turizm ve diğer hizmet alanları, Tanzanya'nın kalkınmasında kritik bir rol oynayacaktır. Genişleyen orta sınıf, tüketim malları ve hizmetlerin geniş bir yelpazesine olan talebi artırarak ekonomik faaliyetleri ve istihdam yaratımını destekleyecektir. Sektörün büyümesi, yerel işletmeler için yeni fırsatlar yaratacak, ihracatı güçlendirecek ve hem iç hem de dış ticaret yoluyla önemli gelirler sağlayacaktır. Bu fırsatların tam anlamıyla değerlendirilebilmesi için Tanzanya'nın altyapıya, dijital platformlara ve güçlü tüketici koruma düzenlemelerine yatırım yapması; böylece dinamik ve rekabetçi bir tüketici piyasası oluşturması gerekmektedir.

Tanzanya'daki Uluslararası Yatırımların Genel Görünümü

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) yayımladığı 2025 Dünya Yatırım Raporu'na göre, Tanzanya'ya yönelik doğrudan yabancı yatırım (DYY) girişleri 2024 yılında yaklaşık 1,7 milyar ABD dolarına ulaşarak son on yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Bu rakam, 2023'te yaklaşık 1,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşen yatırım girişlerine kıyasla bir artışı göstermekte olup, yatırımcı güvenindeki yükseliş ve altyapı ile hizmetler sektörüne yapılan yatırımların güçlendiğini yansıtmaktadır.

Tanzanya'nın DYY büyüme oranı %28,3 ile Doğu Afrika bölgesi ortalaması olan %12'nin üzerinde gerçekleşmiştir. Tanzanya, Afrika kıtasında yabancı yatırım girişlerinde 11. sırada yer almıştır.

Birleşik Krallık merkezli Henley & Partners tarafından yayımlanan Global Investment Risk and Resilience Report verilerine göre Tanzanya, Afrika'da yatırım dayanıklılığı açısından ikinci sırada yer almakta; bu durum, ülkenin yatırım ortamındaki risklerle başa çıkma kapasitesinin kıta ortalamasının belirgin biçimde üzerinde olduğunu göstermektedir.

Yakın Zamanda Devreye Alınacak Bazı Projeler

Tanzanya, yaklaşık 57–57,5 trilyon kubik feet (TCF) düzeyindeki kanıtlanmış doğal gaz rezervleriyle Doğu Afrika'nın önde gelen gaz ülkeleri arasında yer almaktadır.

Ntorya Projesi

Tanzanya'da halihazırda yürütülen en ileri aşamadaki yerli doğal gaz üretim projesi konumundadır. 2026 yılında devreye alınması hedeflenmektedir.

Başlıca yatırımcılar ve ortaklar:

- ARA Petroleum Tanzania Limited (APT)

Projenin %75 hissesiyle operatörü olan şirket. APT, Birleşik Arap Emirlikleri/Umman merkezli ARA Petroleum'ın Tanzanya alt kuruluşudur.

- Aminex Plc

Projede %25 paya sahip İngiltere merkezli petrol ve gaz şirkettir.

Kanıtlanmış doğal gaz rezervlerinin büyük bölümü, daha ileri bir tarihte üretime başlaması öngörülen ve sayfa 15'te ayrıntılı olarak ele alınan Lindi bölgesindeki mega LNG projesine kaynak teşkil eden alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Buna karşılık ülkede ticari ölçekte ham petrol üretimi bulunmamakta, bu nedenle ham petrol ve petrol ürünleri ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

Doğu Afrika Ham Petrol Boru Hattı (EACOP), inşaatı devam eden en önemli petrol projesidir. 1.443 km uzunluğundaki ısıtmalı boru hattı, Uganda'dan çıkarılan ham petrolün Tanga Limanı üzerinden ihraç edilmesini sağlayarak Tanzanya'yı bölgesel petrol transit merkezi konumuna taşımayı hedeflemektedir.

İnşaat çalışmalarının ileri aşamaya ulaşması ve ilk petrol akışının 2026 yılı civarında planlanması, projenin transit gelirleri, altyapı gelişimi ve bölgesel enerji entegrasyonu açısından öne taşıyacağını göstermektedir.

Doğu Afrika Ham Petrol Boru Hattı (EACOP)

Tanzanya'da Planlanmakta Olan Önemli Projeler

#	Proje İsmi ve Yeri	Büyükölük (Milyon Dolar)	Firma/Kuruluş	Başlayış/Bitiş
1	Likong'o-Mchinga LNG Tesis (Lindi)	30.000	Royal Dutch Shell (Sponsor) (Hollanda), Equinor (Sponsor) (Norveç), Pavilion Energy Resources (Sponsor) (Singapur), Tanzania Petroleum Development Corporation – TPDC (Sponsor) (Tanzanya), ExxonMobil (Sponsor) (ABD), Ophir Energy (Sponsor), Baker Botts L.L.P. (Danışman / Proje Yönetimi) (ABD)	Planlama aşamasında
Likong'o-Mchinga LNG Tesis, Tanzanya'nın Lindi Bölgesinde planlanan ve ülkenin 2010'dan bu yana keşfedilen büyük açık deniz doğal gaz rezervlerini ekonomiye kazandırmayı amaçlayan kara tipi sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ihracat projesidir. Tanzanya Petrol Geliştirme Kurumu (TPDC) öncülüğünde ve uluslararası enerji şirketlerinin ortaklığıyla geliştirilen proje, açık denizden çıkarılan gazın LNG'ye dönüştürülerek başta Asya olmak üzere küresel pazarlara ihraç edilmesini hedeflemektedir. Hukuki, mali ve ticari çerçeveye ilişkin uzun süren müzakerelerin ardından nihai yatırım kararına yaklaşan proje, hayata geçirilmesiyle birlikte 2020'lerin sonlarında LNG ihracatına başlaması öngörülen ve Tanzanya'nın uzun vadeli enerji ve ihracat stratejisinde kilit rol oynayan bir girişim olarak öne çıkmaktadır.				
2	Kilwa Gübre Tesis (Lindi)	3.000	Errostaal Industrial Projects (Sponsor) (Almanya), Haldor Topsoe (Sponsor) (Danimarka), Fauji Fertilizer Company Energy	Planlama aşamasında

			Limited (Sponsor) (Pakistan), Tanzania Petroleum Development Corporation – TPDC (Sponsor) (Tanzanya), Tanzanya Hükümeti (Sponsor)	
Proje, doğal gazı hammadde ve enerji kaynağı olarak kullanan bir gübre üretim tesisinin inşa edilmesini öngörmektedir. Başta üre olmak üzere gübre üretimini hedefleyen tesisin, günlük yaklaşık 3.850 ton üretim kapasitesine sahip olması ve binlerce kişiye istihdam sağlaması planlanmıştır. Proje, yabancı ortakların yer aldığı bir ortak girişim olarak tasarlanmış olup, doğal gazın hem enerji hem de üretim girdisi olarak kullanılmasını esas almaktadır. Bu girişim, Tanzanya'nın daha geniş kapsamlı sanayileşme ve doğal gazın ticarileştirilmesi stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, inşaat süreci veya mevcut yatırımcı yapısına ilişkin güncel ve kesin bilgiler kamuya açık İngilizce kaynaklarda sınırlı olup, mevcut verilerin büyük bölümü 2010'lu yılların ortalarındaki planlama ve teklif aşamalarına dayanmaktadır.				
3	Darüsselam – Zanzibar Adası (Mjini Magharibi) Köprü Projesi (Darüsselam)	2.700	Afrika Kalkınma Bankası (Finansör), Tanzanya Hükümeti (Tanzanya) (Sponsor), Baker Botts L.L.P. (Danışman / Proje Yönetimi) (ABD)	Planlama aşamasında
Darüsselam – Zanzibar Adası (Mjini Magharibi) Köprü Projesi, Tanzanya ana karası ile Zanzibar arasında yaklaşık 50 kilometrelik bir deniz geçişi üzerinden kalıcı bir kara bağlantısı oluşturmayı hedefleyen büyük ölçekli bir ulaştırma girişimi olarak tasarlanmıştır. Proje, çok şeritli bir yol bağlantısıyla yolcu ve yük taşımacılığını kesintisiz ve her mevsimde mümkün kılmayı, seyahat sürelerini kısaltmayı ve mevcut feribot sistemlerine alternatif sunmayı amaçlamaktadır. Köprünün, ana kara ile Zanzibar arasındaki lojistik akışları güçlendirmesi, turizm hareketliliğini artırması ve iki bölge arasında ekonomik ve sosyal entegrasyonu derinleştirilmesi beklenmekte; aynı zamanda ulusal ulaşım ağı içinde stratejik bir omurga işlevi görerek uzun vadede bölgesel ticaret ve hareketlilik açısından dönüştürücü bir etki yaratması öngörülmektedir.				

4	Njombe–Mtwara Limanı Demiryolu Koridoru (Mwanza, Njombe)	2.364	China Railway No.2 Engineering Group Co. Ltd (Sponsor) (Çin), Tanzanya Hükümeti (Sponsor), Reli Assets Holding Company (Sponsor) (Tanzanya)	Planlama aşamasında
Önerilen Njombe–Mtwara Limanı demiryolu koridoru, Tanzanya'nın ulusal demiryolu hedefleriyle uyumlu, ülkenin güney yüksek platolarını Mtwara Limanı üzerinden küresel ve bölgesel ticaret ağlarına bağlamayı amaçlayan uzun vadeli ve stratejik bir altyapı projesi olarak değerlendirilmektedir. Koridorun; Njombe ve çevresindeki kömür, demir cevheri, tarım ve ormancılık potansiyeli yüksek bölgelere hizmet etmesi ve Mtwara Kalkınma Koridoru'nun temel unsurlarından biri olması öngörülmektedir. Hat, özellikle Mchuchuma kömür ve Liganga demir cevheri projeleri gibi büyük ölçekli yatırımlar için düşük maliyetli ve yüksek kapasiteli bir lojistik altyapı oluşturmayı hedeflemektedir. Zaman zaman Darüsselam–Mwanza SGR (Hint Okyanusu kıyısındaki Darüsselam Limanı'nı, Victoria Gölü kıyısındaki Mwanza kentine bağlayan, 1.435 mm standart hat açıklığında inşa edilen modern ana demiryolu hattı) ile birlikte anılsa da, proje mevcut durumda Mwanza'ya uzanan kesintisiz bir hat olmayıp, uzun vadede ulusal demiryolu bütünlüğünü tamamlayıcı bir rol üstlenmesi beklenmektedir. Halihazırda proje kavramsal ve ön fizibilite aşamasında olup, güzergah ve uygulama detaylarının ilerleyen süreçte netleşmesi öngörülmektedir.				
5	Mtwara Port (Mtwara) – Mbamba Bay (Ruvuma) Demiryolu Hattı (Mtwara, Ruvuma)	1.447	Reli Assets Holding Company (Sponsor) (Tanzanya), Tanzanya Hükümeti (Sponsor)	Planlama aşamasında
Mtwara Port (Mtwara) – Mbamba Bay (Ruvuma) Demiryolu Hattı, Tanzanya'nın güney kesiminde planlanan ve ülkenin Hint Okyanusu kıyısını iç bölgelere ve Nyasa (Malawi) Gölü havzasına bağlamayı hedefleyen uzun vadeli, stratejik bir ulaştırma koridoru olarak değerlendirilmektedir. Hat, Mtwara Limanı'nı Ruvuma Bölgesi'nde yer alan Mbamba Bay ile ilişkilendirerek, özellikle kömür, demir cevheri ve diğer maden kaynaklarının yanı sıra tarım ve ormancılık ürünlerinin ihracata yönlendirilmesi için yüksek				

kapasiteli ve düşük maliyetli bir lojistik altyapı oluşturmayı amaçlamaktadır. Proje, Mtwara Kalkınma Koridoru kapsamında ele alınmakta olup, güney Tanzanya'nın ekonomik potansiyelinin harekete geçirilmesi, sanayi ve madencilik yatırımlarının desteklenmesi ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılması açısından kritik bir rol üstlenmesi beklenmektedir. Mevcut durumda hat kavramsal ve ön fizibilite aşamasında olup, güzergah seçenekleri, teknik standartlar ve uygulama fazlarına ilişkin çalışmalar devam etmekte; nihai tasarım ve inşaat takvimi ise ilerleyen aşamalarda netleşecektir.

6	Zanzibar Domino Commercial Tower (Mjini Magharibi)	1.300	CROWLAND MANAGEMENT LP (Sponsor) (Birleşik Krallık), xCassia (Tasarım / Mimar) (Birleşik Krallık)	Planlama aşamasında
Zanzibar Domino Commercial Tower, Zanzibar'ın Mjini Magharibi bölgesinde konumlanan ve adanın artan ticari, ofis ve hizmet alanı ihtiyacına cevap vermeyi amaçlayan modern, karma kullanımlı bir ticari yapı projesi olarak öne çıkmaktadır. Proje; ofis alanları, ticari birimler ve destekleyici hizmet fonksiyonlarını bir araya getirerek, Zanzibar'ın hızla gelişen iş ortamına çağdaş bir merkez kazandırmayı hedeflemektedir. Kent merkezine ve ana ulaşım akslarına yakın konumu sayesinde hem yerel işletmeler hem de uluslararası firmalar için erişilebilir ve prestijli bir çalışma alanı sunması öngörülmektedir. Mimari tasarımda modern şehir silüetine uyum, fonksiyonel alan kullanımı ve iklim koşullarına duyarlı çözümler ön planda tutulurken, proje Zanzibar'ın ticari altyapısını güçlendirecek ve Mjini Magharibi'nin kentsel dönüşüm ve ekonomik canlanma sürecine katkı sağlayacak bir yatırım olarak değerlendirilmektedir.				
7	Darüsselam Limanı Genişletme Projesi (13. ve 14. Rıhtımlar) (Darüsselam)	1.000	Department for International Development (Finansör) (Birleşik Krallık), Maritime & Transport Business Solutions (Fizibilite) (Hollanda), Tanzania Port Authority (Sponsor) Impala Africa (İnşaat) (Güney Afrika), DP World (İşletmeci) (BAE)	Planlama aşamasında

Proje, Tanzanya'nın en büyük ve en stratejik deniz kapısı olan Darüsselam Limanı'nın kapasitesini ve operasyonel verimliliğini artırmayı amaçlayan önemli bir altyapı yatırımdır. Proje kapsamında, 13 ve 14 numaralı rıhtımların modernize edilmesi ve genişletilmesiyle birlikte daha büyük tonajlı gemilerin yanaşabilmesi, yük elleçleme hızının artırılması ve konteyner operasyonlarının daha verimli hale getirilmesi hedeflenmektedir. Bu genişleme, artan dış ticaret hacmine yanıt vermenin yanı sıra, Tanzanya'nın yalnızca kendi ticaretini değil, aynı zamanda Uganda, Ruanda, Burundi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi denize kıyısı olmayan komşu ülkelerin transit yüklerini de daha etkin şekilde yönetmesini amaçlamaktadır. Proje, Darüsselam Limanı'nın Doğu Afrika'daki bölgesel lojistik merkez konumunu güçlendirmeyi ve ülkenin küresel ticaret ağlarıyla entegrasyonunu derinleştirmeyi hedefleyen stratejik bir adım olarak değerlendirilmektedir.

8	Sinoma ve Hengya Çimento Fabrikası (Mkinga, Tanga)	1.000	Sinoma International Engineering Co., Ltd. (Sponsor) (Çin), Hengyuan International Engineering Group (Sponsor) {Çin}	Planlama aşamasında
---	---	-------	--	---------------------

Tanzanya'nın Tanga Bölgesi, Mkinga ilçesinde konumlanan ve ülkenin inşaat ile altyapı sektörlerine yönelik artan çimento talebini karşılamayı hedefleyen büyük ölçekli bir sanayi yatırımdır. Proje, Çin merkezli Sinoma ve Hengyuan ortaklığıyla geliştirilmiş olup, modern üretim teknolojileriyle yüksek kapasiteli ve verimli bir çimento üretim tesisi kurulmasını öngörmektedir. Fabrikanın hem iç pazara hem de Doğu Afrika bölgesine yönelik tedarik kapasitesini artırması, lojistik maliyetleri düşürmesi ve bölgesel istihdama katkı sağlaması beklenmektedir. Konumu itibarıyla limanlara ve ana ulaşım akslarına görece yakın olan tesis, Tanga'nın sanayi altyapısını güçlendiren ve Tanzanya'nın imalat sanayii gelişimini destekleyen stratejik bir yatırım olarak değerlendirilmektedir.

9	Kuzey-Batı Şebekesi (Iringa – Mbeya – Tunduma – Sumbawanga – Mpanda – Kigoma – Nyakanazi) Enerji İletim Hattı (Iringa, Mbeya, Songwe, Rukwa, Kagera, Kigoma, Katavi)	664	Afrika Kalkınma Bankası (Finansör), Fransa Kalkınma Ajansı (Finansör) (Fransa), EDCF (Finansör) (Güney Kore), TANESCO (Sponsor) (Tanzanya), Tanzanya Hükümeti (	Planlama aşamasında
---	---	-----	---	---------------------

Tanzanya'nın elektrik altyapısını güçlendirmeyi ve ülkenin güney, batı ve kuzeybatı bölgeleri arasında ulusal şebeke entegrasyonunu sağlamayı amaçlayan stratejik bir yüksek gerilim iletim projesidir. Hat, Iringa'dan başlayarak Mbeya ve Tunduma üzerinden batıya doğru uzanmakta; Sumbawanga, Mpanda ve Kigoma gibi görece uzak ve arz güvenliği açısından kırılgan bölgeleri ana elektrik şebekesine bağlamayı hedeflemektedir. Proje sayesinde, hidroelektrik ve diğer büyük ölçekli üretim kaynaklarından elde edilen elektriğin ülke geneline daha dengeli ve güvenilir biçimde iletilmesi, bölgesel elektrik kesintilerinin azaltılması ve sanayi, madencilik ile ticari faaliyetler için istikrarlı enerji arzının sağlanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda hat, sınır bölgeleri ve batı koridoru üzerinden bölgesel enerji ticaretine imkan tanıyarak Tanzanya'nın Doğu ve Orta Afrika enerji ağlarıyla entegrasyonunu güçlendiren kritik bir altyapı yatırımı olarak değerlendirilmektedir.

10	Darüsselam Gaz Yakıtlı Enerji Santrali Kompleksi (Darüsselam)	630	Egbin Power (Sponsor) (Nijerya)	Planlama aşamasında
----	--	-----	---------------------------------------	---------------------

Tanzanya'nın en büyük tüketim merkezi olan Darüsselam'da konumlanan ve ülkenin artan elektrik talebini karşılamayı amaçlayan stratejik bir enerji altyapı projesidir. Proje, doğal gazı yakıt olarak kullanan santraller aracılığıyla baz yük elektrik üretimi sağlamayı, enerji arz güvenliğini artırmayı ve hidroelektriğe olan mevsimsel bağımlılığı azaltmayı hedeflemektedir. Yerli doğal gaz kaynaklarının değerlendirilmesine dayanan kompleks, daha düşük emisyonlu ve daha istikrarlı bir üretim yapısı sunarak, sanayi, ticaret ve kentsel tüketim için güvenilir enerji temini sağlamayı amaçlamaktadır. Darüsselam'daki mevcut iletim ve dağıtım altyapısıyla entegrasyonu sayesinde, üretilen elektriğin ulusal şebekeye etkin biçimde aktarılması ve ülke genelinde ekonomik büyümeyi desteklemesi beklenen önemli bir yatırım olarak değerlendirilmektedir.

Tanzanya'da Planlama Aşamasında Olan Diğer Projeler

- Ruhudji Hidroelektrik Santrali, Njombe
- Ngozi Gölü Jeotermal Enerji Santrali, Mbeya
- Miombo Hewani Rüzgar Enerjisi Santrali, Njombe
- Rumakali Hidroelektrik Santrali, Makete Bölgesi, Iringa
- Dege Eko Köy Projesi, Darüsselam
- Mwambani Limanı Projesi, Tanga
- Kiwira Kömür Yakıtlı Termik Santral, Mbeya
- Mtwara Gaz Yakıtlı Elektrik Santrali Projesi, Mtwara
- Mbeya (Chunya–Makongolosi) – Singida (Rungwa–Itigi) – Unguja Kuzey (Mkiwa) Yol İyileştirme Projesi
- Ngaka Kömür Yakıtlı Termik Santral, Ruvuma
- Mwanza Güney Limanı Modernizasyon Projesi, Mwanza
- Somanga Fungu Gaz Yakıtlı Elektrik Santrali, Lindi
- Kakono Hidroelektrik Santrali, Kagera Nehri, Kager
- Arusha – Kilimanjaro (Moshi – Himo Kavşağı) Çift Şeritli Yol Projesi
- Kinyerezi II Gaz Yakıtlı Elektrik Santrali, Darüsselam
- Msalato Uluslararası Havalimanı, Dodoma
- Zanzibar Rüzgar Enerjisi Santrali, Zanzibar, Mjini Magharibi
- Julius Nyerere Uluslararası Havalimanı, Terminal 3, Darüsselam
- Mkuranga Düz Cam (Float Glass) Fabrikası, Pwani
- Kisasida Rüzgar Enerjisi Santrali, Singida
- Singida Rüzgar Enerjisi Santrali, Singida

Türk Firmalarının İnşa Ettiği ya da İnşaat Aşamasında Olduğu Projeleri

Yapı Merkezi Grubu, aşağıda belirtilen projelerin yapım sürecinde görev almaktadır.

- Tanzania – Rwanda – Burundi Demiryolu Projesi (DIKKM Rail Project), Shinyanga

Bölgesel entegrasyon projesi olarak Tanzanya, Ruanda ve Burundi'yi birbirine bağlayacak stratejik demiryolu hattının inşaat çalışmaları sürmektedir.

- Darüsselam – Mwanza Standart Hat Demiryolu, Darüsselam – Morogoro Kesimi

SGR hattının ilk fazı. Yolcu ve yük taşımacılığı için modern standart hat inşaatı 2024 yılında tamamlanmış ve ticari hizmete açılmıştır.

- Darüsselam – Mwanza Standart Hat Demiryolu (genel hat)

Darüsselam'dan Mwanza'ya uzanan ana eksen inşa edilmektedir.

- Darüsselam – Mwanza Standart Hat Demiryolu, Morogoro – Makutupora Kesimi

Yaklaşık 422 km'lik ikinci faz, kritik bir hat segmenti. İnşaat devam etmektedir.

- Darüsselam – Mwanza Standart Hat Demiryolu, Makutupora – Tabora Kesimi

Üçüncü/ara faz segmenti.

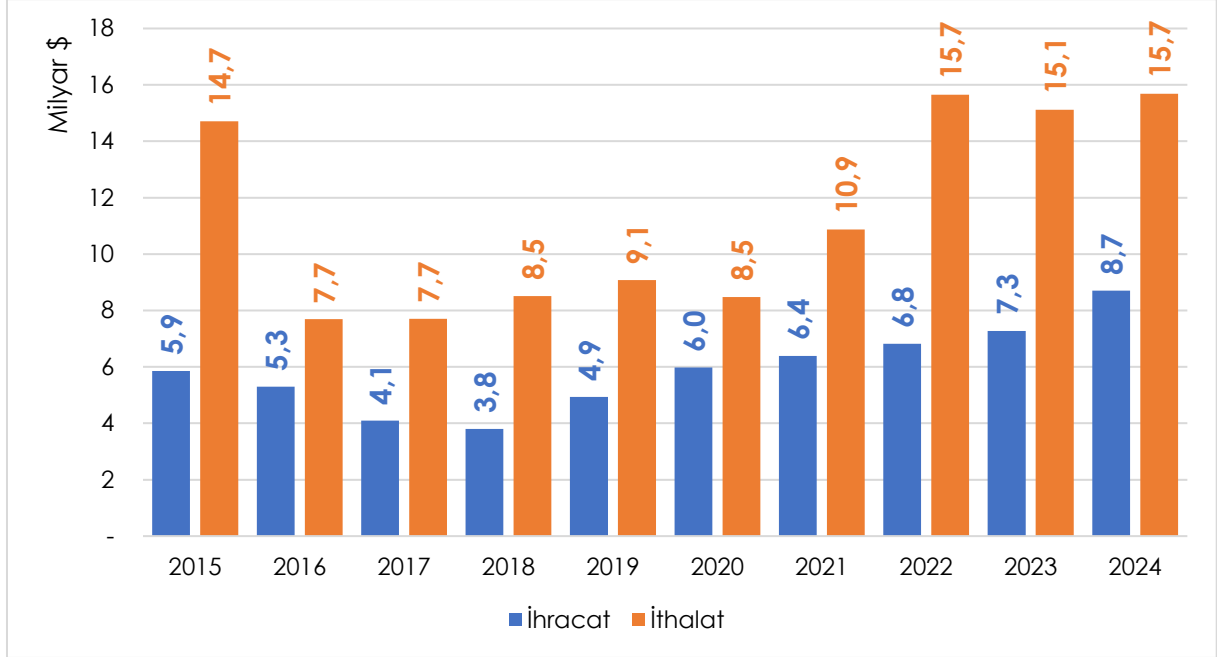
- Darüsselam – Mwanza Standart Hat Demiryolu, Tabora – Isaka Kesimi

Dördüncü faz segmenti. Demiryolu hattı, istasyonlar, bakım atölyeleri ve sinyalizasyon dahil Yapı Merkezi tarafından inşa edilmektedir.

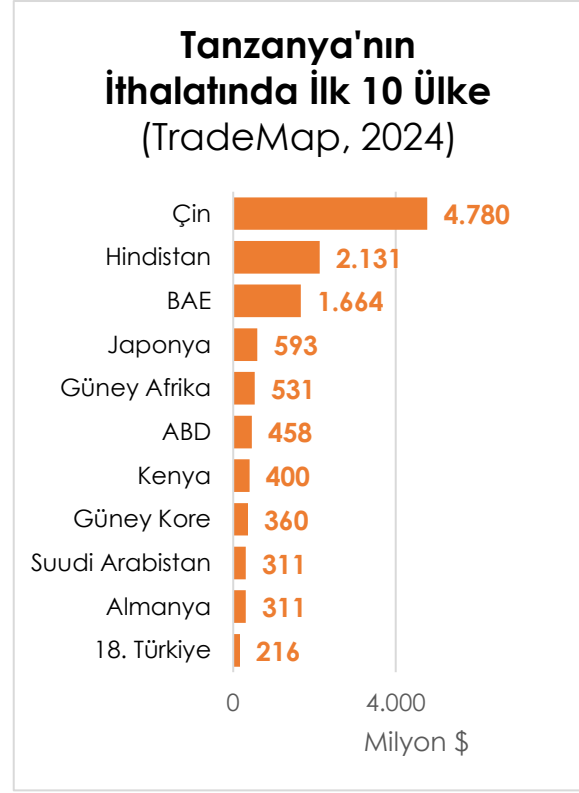
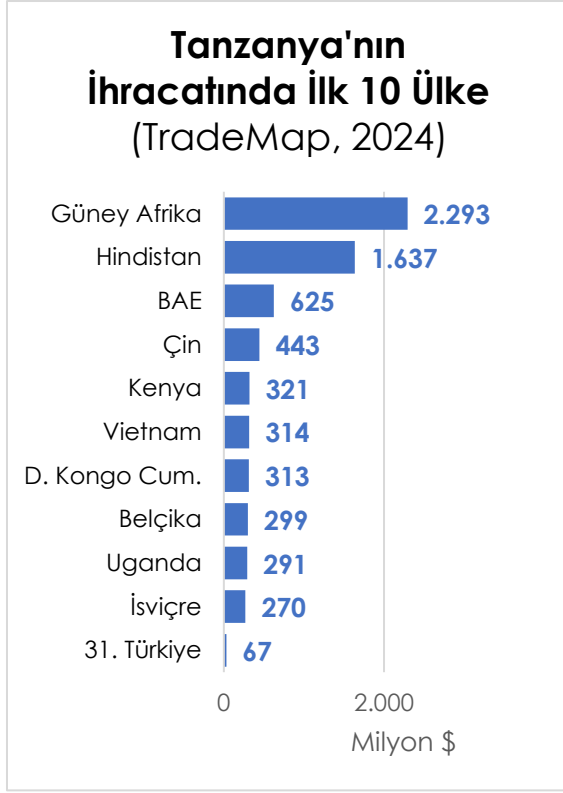

II-TANZANYA'NIN DIŞ TİCARETİ

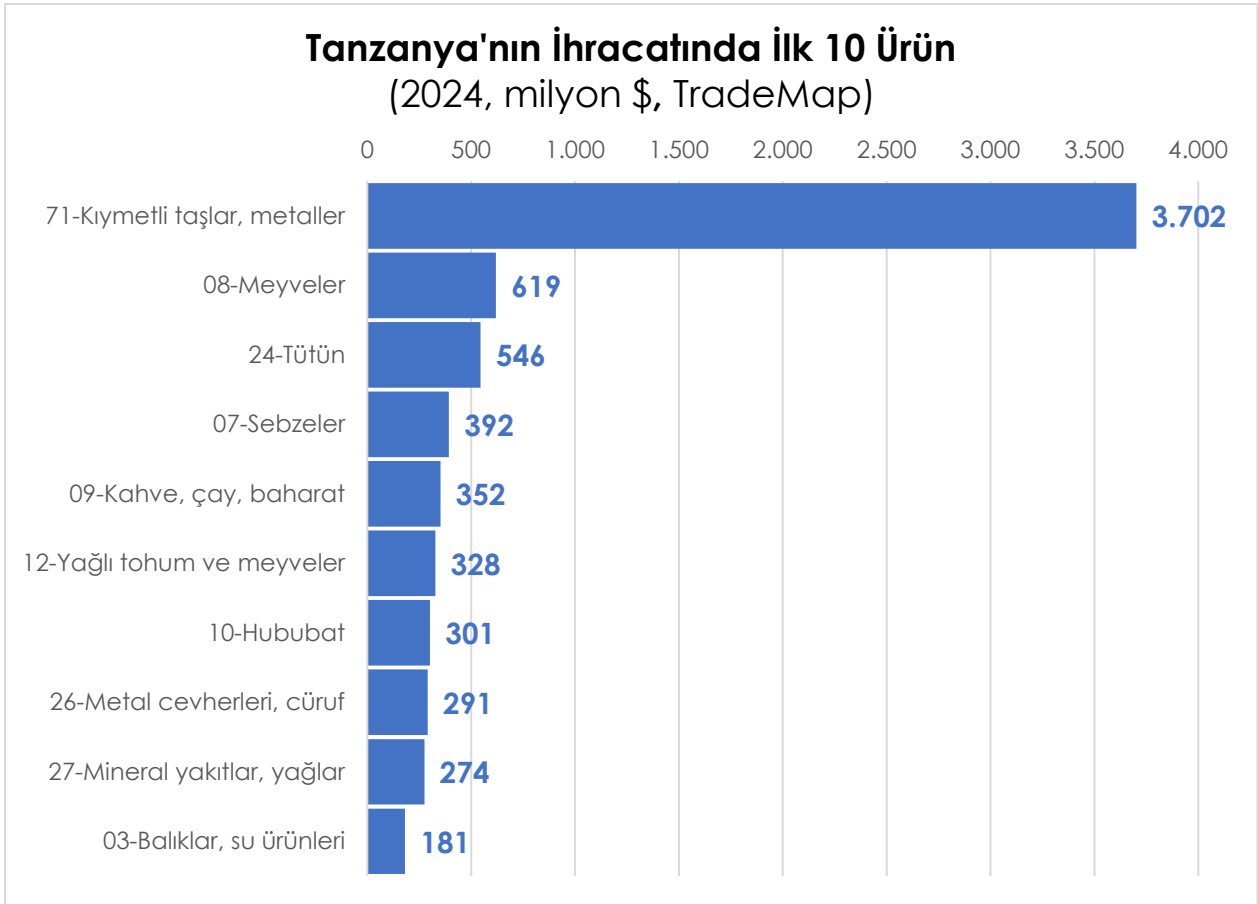
(TradeMap, 2015-2024)

- Son on yılda Tanzanya'nın ihracatı %48,6, ithalatı ise %6,7 oranında artmış; ülkenin dış ticaret hacminde belirgin bir büyüme gerçekleşmiştir.
- İhracatın ithalatı karşılama oranı 2015 yılında %39,8 iken, 2024 yılında %55,5 olarak gerçekleşmiştir.
- Madencilik sektöründeki genişleme, tarım ürünlerinde Asya ve Orta Doğu pazarlarına erişimin artması, Darüsselam Limanı başta olmak üzere liman, kara yolu, demiryolu ve enerji altyapısında yapılan iyileştirmelerin lojistik maliyetleri düşürerek ihracat kapasitesini artırması ile politika ve düzenleyici çerçevede sağlanan istikrar, Tanzanya'nın ihracatının 2018'den bu yana belirgin biçimde artmasına birlikte katkı sağlamıştır.
- Tanzanya'nın ithalatı, 2015–2020 döneminde kamu harcamalarında sıkılaşma, büyük altyapı projelerinin geçici olarak yavaşlaması ve küresel emtia fiyatlarındaki gerilemenin etkisiyle düşmüştü; 2020 sonrasında ise ekonomik toparlanma, altyapı yatırımlarının yeniden hız kazanması, sanayi ve enerji projeleri için ara malı ve sermaye malı ihtiyacının artması ile küresel ticaretin normalleşmesi sonucunda yeniden yükselişe geçmiştir.

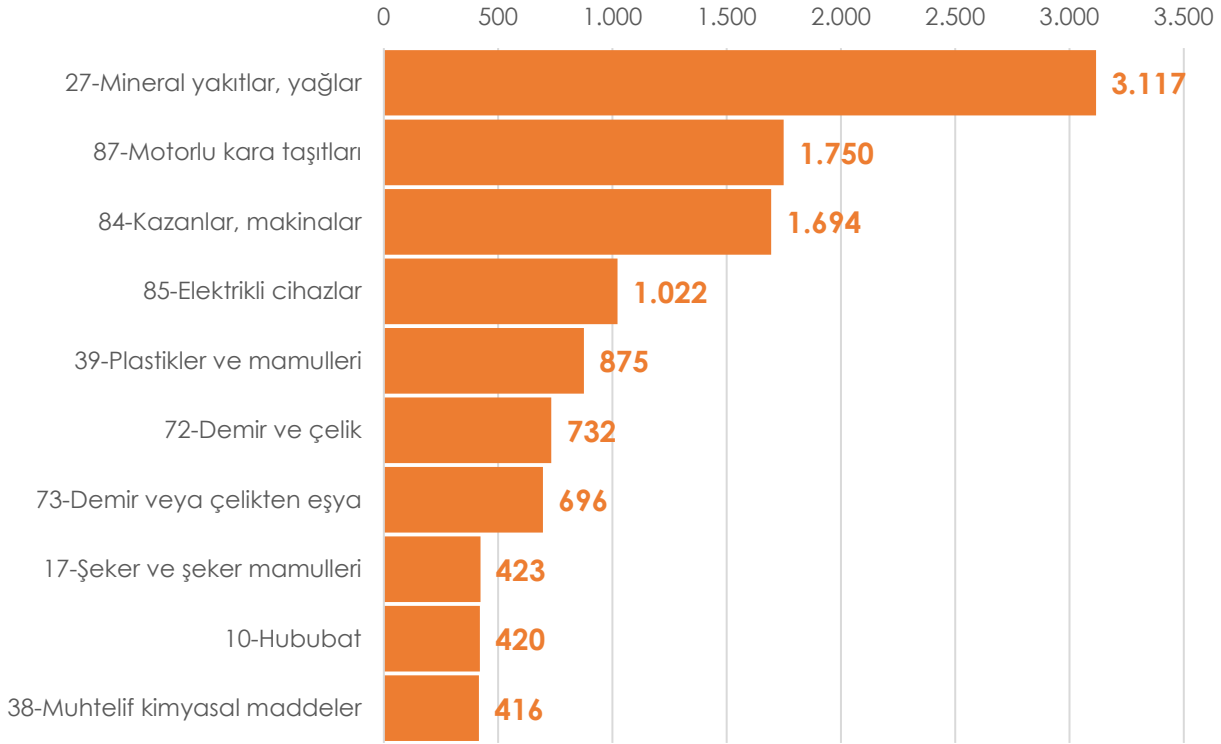

- Güney Afrika–Tanzanya ticaretinin yüksek olmasının temel nedeni, iki ülke ekonomilerinin bölgesel ölçekte birbirini tamamlaması ve kurumsal bağların güçlü olmasıdır. Güney Afrika, Sahra Altı Afrika'nın en gelişmiş sanayi ve finans merkezlerinden biri olarak Tanzanya'ya makine, ekipman, otomotiv ürünleri, kimyasallar, işlenmiş gıda ve çeşitli sanayi girdileri ihraç ederken; Tanzanya ise madenler, tarım ürünleri ve doğal kaynaklar bakımından önemli bir tedarikçi konumundadır. Her iki ülkenin de SADC üyesi olması, gümrük kolaylıkları ve ticaretin önündeki engellerin azaltılması yoluyla ikili ticaret hacmini desteklemektedir. Ayrıca Güney Afrikalı şirketlerin Tanzanya'da madencilik, perakende, bankacılık, telekomünikasyon ve enerji gibi sektörlerde güçlü yatırımlara sahip olması, hem mal ticaretini hem de şirket içi tedarik akışlarını artırmaktadır. Tanzanya'nın Darüsselam Limanı aracılığıyla Ruanda, Burundi, Zambiya ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi denize kıyısı olmayan ülkelere erişim sağlayan bir lojistik merkez konumunda bulunması da Güney Afrika açısından önemli bir stratejik avantaj oluşturmaktadır.
- Britanya İmparatorluğu döneminden gelen tarihsel ticari bağlar, Tanzanya'daki Hint diasporasının varlığı ve Tanzanya'nın Doğu Afrika için önemli bir lojistik merkez konumunda bulunması, Hindistan ile yüksek ticaret hacminin oluşmasında etkili olmuştur. 2024 yılında Tanzanya'nın Hindistan'a ihracatında altın (697 milyon dolar), sebzeler (306 milyon dolar) ve meyveler (265 milyon dolar) öne çıkmıştır. Hindistan'dan yapılan ithalatı ise petrol ve petrokimya ürünleri (912 milyon dolar), ilaçlar (196 milyon dolar) ile makine ve ekipmanlar (172 milyon dolar) başlıca ürün grupları olmuştur.

- Altın ihracatı, 2024 yılında 3,7 milyar dolarlık hacmiyle ihracatın en büyük kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ihracattaki payı, 2015 yılında 1,5 milyar dolar ile %24,9 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %42,5'e yükselerek dikkat çekici bir artış kaydetmiştir. 2024 yılında Güney Afrika (2,2 milyar dolar) Hindistan (697 milyon dolar) ve Birleşik Arap Emirlikleri (482 milyon dolar) bu alanda öne çıkan başlıca pazarlar olmuştur. Aynı ürün grubunda, Güney Afrika'ya yönelik ihracat son on yılda %242, Hindistan'a yönelik ihracat %27, Birleşik Arap Emirlikleri'ne yönelik ihracat ise %2.976 oranında artış kaydetmiştir.
- Meyveler, 2024 yılında 619 milyon dolarlık hacmiyle ihracatın en büyük 2. kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ihracattaki payı, 2015 yılında 279 milyon dolar ile %4,8 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %7,1'a yükselmiştir.
- Tütün, 2024 yılında 546 milyon dolarlık hacmiyle ihracatın en büyük 3. kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ihracattaki payı, 2015 yılında 294 milyon dolar ile %5,0 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %6,3'a yükselmiştir.

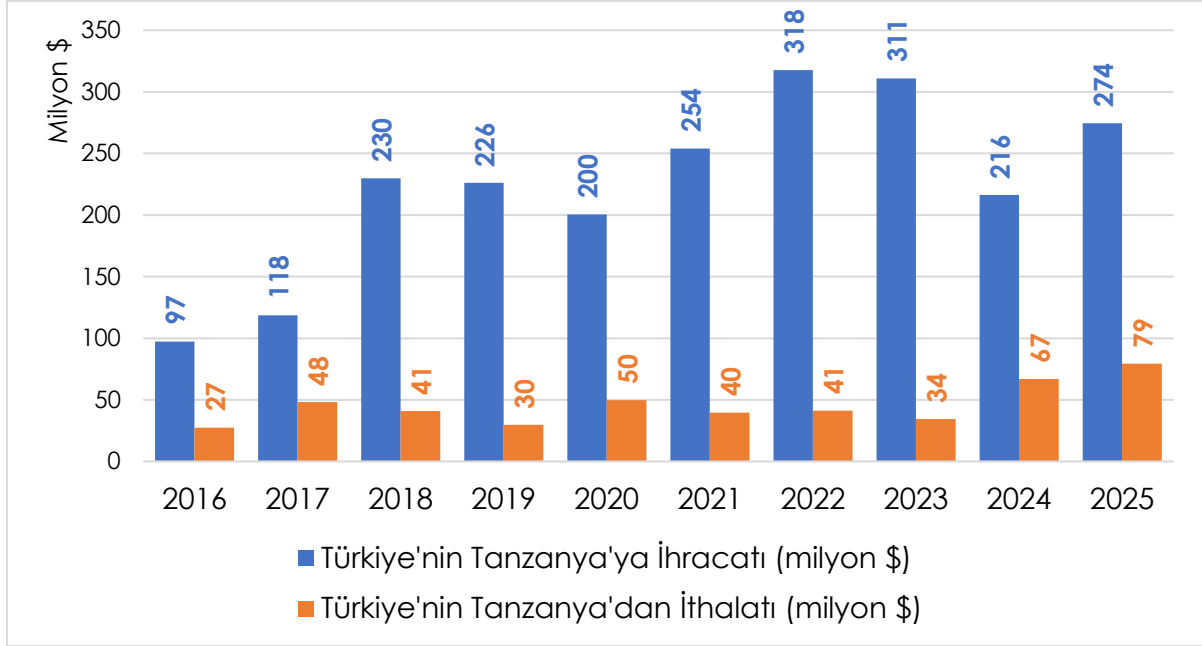
Tanzanya'nın İthalatında İlk 10 Ürün (2024, milyon \$, TradeMap)

- Petrokimya ve diğer enerji ürünleri, 2024 yılında 3,1 milyar dolarlık hacmiyle ithalatın en büyük kalemini oluşturmuştur. Bu grubun toplam ithalattaki payı, 2015 yılında 7,5 milyar dolar ile %50,7 seviyesindeyken, bu pay 2024'te %19,0'e düşmüştür.
- Motorlu kara taşıtları ürün grubunun ithalatı 2015'te 844 milyon dolar iken 2024'te %107 artışla 1,7 milyar dolara çıkmıştır.
- Makine ürün grubunun ithalatı 2015'te 950 milyon dolar iken 2024'te %78 artışla 1,7 milyar dolar seviyesine çıkmıştır.
- Elektrikli cihazlar ürün grubunun ihracatı ürün grubunun ithalatı ise 2015'te 963 milyon dolar iken 2024'te %6,1 artışla 1,0 milyar dolar seviyesine çıkmıştır.
- Son on yılda en çarpıcı artış, şeker ve mamulleri ürün grubunda görülmüş; bu kalemdaki ithalat %270 oranında yükselerek 114 milyon dolardan 423 milyon dolara ulaşmıştır.

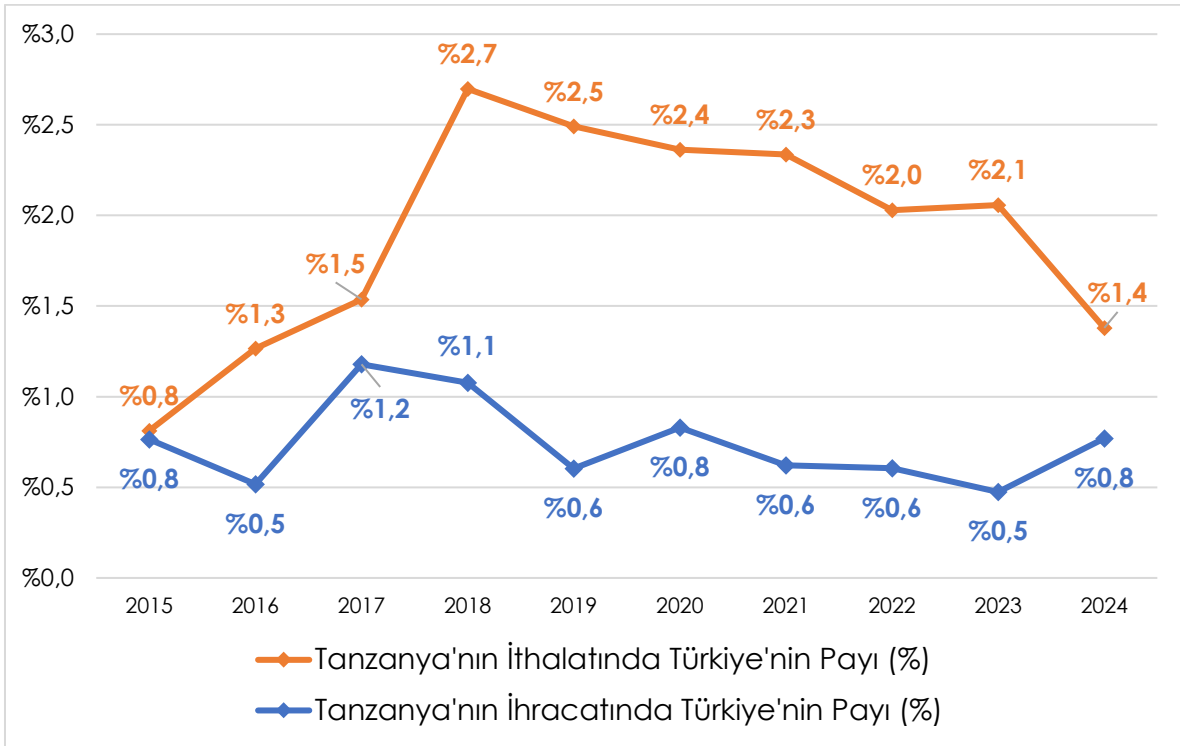
III- TANZANYA-TÜRKİYE DIŞ TİCARETİ

Tanzanya ile Karşılıklı Ticaretimiz (TÜİK)

- Son 10 yılda Tanzanya'ya ihracatımız yüzde 181,8 oranında artış göstermiştir. Toplam değer bazında en fazla artış kaydeden sektörler Kimyevi Maddeler (%366 artış), Hububat (%76 artış), Elektrik ve Elektronik (%200 artış), Makine (%287 artış) ve Çelik (%146) sektörleri olmuştur.
- Yüzdesel artış açısından bakıldığında ise Savunma Sanayi (+%65.713) ve Madencilik Ürünleri (+%1.321) sektörleri öne çıkmıştır. On yıllık dönemde sadece Tekstil ve Hammaddeleri sektöründe düşüş görülmüştür. (-%19)
- Son 10 yılda Tanzanya'dan ithalatımız yüzde 189,3 oranında artış göstermiştir. Değer bazında en çok artış sırasıyla Tütün (%90 artış), Gemi,Yat ve Hizmetleri (%29), Hububat (%1.241) sektörlerinde olmuştur.
- Son on yıllık dönemde Tanzanya'ya yönelik ihracatımız dalgalı bir seyir izlemekle birlikte, genel eğilim belirgin biçimde artış yönündedir. Ülkemizin Tanzanya'ya gerçekleştirdiği ihracat, bölgede diğer pazarlara kıyasla daha güçlü bir performans sergilemiştir. TradeMap verilerine göre 2015-2024 döneminde, Tanzanya'nın da dahil olduğu SADC (Güney Afrika Kalkınma Topluluğu) ekonomik bölgesine ihracatımız %35,0 oranında artarken, Tanzanya'ya ihracatımız daha dikkat çekici bir artış kaydetmiştir. Bu durumda, bazı sektörlerimizin Tanzanya'daki büyük ölçekli altyapı ve inşaat projelerinin ihtiyaçlarını tamamlayıcı nitelikte olması ile Tanzanya ekonomisinin genel olarak iyi performans göstermesine bağlı olarak ithalat talebinin artması önemli rol oynamıştır.

Tanzanya'nın İthalat ve İhracatında Payımız (TÜİK)

- Tanzanya'nın ithalatında Türkiye'nin payı 2015 yılında %0,8 seviyesindeyken, 2018 yılında %2,7'e çıkmış, 2024 yılında ise %1,4'e kadar gerilemiştir.
- Tanzanya'nın ihracatında ülkemizin payı 2015 yılında %0,8 seviyesinde iken, dönemsel dalgalanmaların ardından 2024 yılında yeniden %0,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Tanzanya'ya ihracatımız genel olarak artış eğilimi göstermiştir. Ancak 2016-2024 döneminde Tanzanya'nın toplam ithalatında da benzer bir artış yaşanması nedeniyle, ülkemizin Tanzanya'nın ithalatındaki payı 2024 yılında 2016 yılına kıyasla büyük ölçüde benzer seviyelerde kalmıştır.
- 2020 yılından itibaren Tanzanya'ya yönelik ihracatımız, pazardaki diğer rakip ülkelere kıyasla daha sınırlı bir artış göstermiştir. Bu dönemde Tanzanya'nın ithalatında Çin'den yapılan alımlar %122,6, Hindistan'dan %96,5 ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden %102,7 oranında artış kaydetmiştir.

Tablo: Tanzanya'ya İhracatımızda Sektörler
 (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	216.342	274.437	%26,9
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	35.420	53.387	%50,7
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	46.311	41.632	-%10,1
Çelik	27.415	27.128	-%1,0
Elektrik ve Elektronik	19.291	26.892	%39,4
Makine ve Aksamları	15.832	21.724	%37,2
Madencilik Ürünleri	7.354	12.025	%63,5
Savunma ve Havacılık Sanayii	567	11.740	%1969,9
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	11.275	11.349	%0,7
Otomotiv Endüstrisi	5.392	9.702	%79,9
İklimlendirme Sanayii	7.870	9.132	%16,0
Halı	5.333	8.538	%60,1
Demir ve Demir Dışı Metaller	5.186	7.597	%46,5
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	7.804	6.046	-%22,5
Gemi, Yat ve Hizmetleri	13	3.901	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	3.484	3.599	%3,3
Tekstil ve Hammaddeleri	3.289	2.636	-%19,8
Deri ve Deri Mamulleri	1.595	1.033	-%35,2
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	876	1.006	%14,9
Zeytin ve Zeytinyağı	33	251	%668,5
Mücevher	137	171	%25,2
Meyve Sebze Mamulleri	234	153	-%34,5
Fındık ve Mamulleri	15	22	%42,4
Yaş Meyve ve Sebze	9	12	%36,3
Kuru Meyve ve Mamulleri	4	7	%94,1
Tütün	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Tablo: Tanzanya'dan İthalatımızda Sektörler
 (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	66.989	79.270	%18,3
Tütün	32.609	49.351	%51,3
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	11.319	9.691	-%14,4
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	6.067	7.700	%26,9
Tekstil ve Hammaddeleri	91	4.623	%4954,6
Kuru Meyve ve Mamulleri	1.917	3.072	%60,3
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1.736	2.220	%27,9
Gemi, Yat ve Hizmetleri	12.857	1.579	-%87,7
Yaş Meyve ve Sebze	160	621	%288,4
Mücevher	195	352	%80,4
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	21	-
Madencilik Ürünleri	26	16	-%39,5
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	11	-
Makine ve Aksamları	-	9	-
Elektrik ve Elektronik	11	1	-%90,0
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	-	-	-
Otomotiv Endüstrisi	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	-	-	-
Deri ve Deri Mamulleri	-	-	-
İklimlendirme Sanayii	-	-	-
Çelik	-	-	-
Demir ve Demir Dışı Metaller	-	-	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Halı	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

IV-TANZANYA'YA İHRACATTA POTANSİYEL

Ürün Grupları Bazında Potansiyeli Yüksek Ürünler

(Ticaret Bakanlığı, Kolay İhracat Platformu)

1	İlaç ve Kimya
280200	Kolloidal kükürt; süblime veya çöktürülmüş
320642	Litopon ve esaslı çinko sülfür olan diğer pigmentler ve müstahzarlar
382483	Kimya ve bağlı sanayilerde kullanılan Tris (2,3-dibromopropil) fosfat içeren karışımlar ve müstahzarlar
292212	Dietanolamin ve tuzları
271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar

2	Demir-Çelik ve Metal
721420	Demir/alaşimsız çelikten çubuklar; sıcak haddeleme sırasında çentik, yiv, oluk gibi şekil bozuklukları bulunan veya haddelendikten sonra burulmuş
730890	Demir/çelikten diğer inşaat (94.06 pozisyonundaki prefabrik yapılar hariç), diğer inşaat aksamı ve inşaatla kullanılan sac, çubuk, profil, boru vb
820412	Elle kullanılan ağız ayarlanabilir sıkıştırma anahtarları
731815	Demir veya çelikten dış açılmış diğer vida ve civatalar
731816	Demir/çelikten dış açılmış somunlar

3	Makine
843142	8429.11 ve 8429.19 pozisyonlarında yer alan buldozerler ve angledozerler için bıçaklar
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ ve yakıt filtreleri
841440	Tekerlekli şasiler üzerine monte edilmiş çekilebilen hava kompresörleri
841330	İçten yanmalı pistonlu motorlar için yakıt, yağ veya soğutma pompaları

4	Elektrik-Elektronik
851140	Kıvılcım ateşlemeli veya sıkıştırma ateşlemeli, içten yanmalı motorlar için starter (marş) motorları ve çift amaçlı starter-jeneratörler
853650	Diğer elektrik anahtarları; gerilimi ≤ 1000 V
903289	Diğer ayar veya diğer kontrol alet ve cihazları
853710	Elektriğin kontrol/dağıtımı için, 85.35-85.36'daki iki/daha fazla cihazla donatılmış tablo, pano, sayısal kontrol cihazları, vb.; gerilimi ≤ 1000 V
902680	Sıvıların ve gazların değişebilir diğer özelliklerini ölçmeye veya kontrol etmeye mahsus alet ve cihazlar

5	Tarım ve Hayvancılık
030111	Süs balıkları (tatlısu); canlı
020329	Domuzların diğer etleri; dondurulmuş
020311	Domuzların karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş
030323	Tilapya balığı (Oreochromis spp.); dondurulmuş
071360	Güvercin bezelye (Cajanus cajan); kabuksuz, kuru

6	Plastik ve Kauçuk
391620	Vinil klorür polimerlerinden monofiller (enine kesitinin en geniş yeri 1 mm'yi geçen), ince ve kalın çubuklar ve profiller (daha ileri bir işlem görmemiş)
391740	Borular ve hortumlar için plastikten bağlantı elemanları
401039	Diğer transmisyon kolonu; vulkanize edilmiş kauçuktan
401699	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan (gözenekli kauçuktan HARIÇ) diğer eşya
961310	Tekrar doldurulamayan gazlı cep çakmakları

7	Ağaç ve Orman Ürünleri
961900	Hijyenik havlular, tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya
440728	İroko (tropikal) ağaçlarından kereste; kalınlık > 6mm
470429	Geniş yapraklı ağaçlardan sülfütlü kimyasal odun hamuru; beyazlatılmış veya yarı beyazlatılmış
480300	Tuvalet ve yüz temizliği için ince kağıt, havlu veya kağıt peçete, vb. kağıtlar, selüloz vatka ve selüloz elyaf tabakaları
440831	Meranti (Koyu Kırmızı, Açık Kırmızı ve Bakau) (tropikal) ağaçlarından kereste; kalınlık ≤ 6mm

8	Tekstil
520528	Tek kat pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç); pamuk ≥ %85, penyelenmiş liflerden, desiteks <83,33, metrik no > 120, perakende için olmayan
551443	Dokunmuş diğer mensucat; devamsız poliester lifler ağırlıklı fakat < %85, pamukla karışık, m2 > 170gr, baskılı
530500	Hindistan cevizi, abaka, rami ve diğer bitkisel lifler ve bunların kırık ve döküntüleri
520511	Tek kat pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç); pamuk ≥ %85, penyelenmemiş liflerden, desiteks ≥ 714.29, metrik no ≤ 14, perakende için olmayan
560129	Dokumaya elverişli diğer maddelerden vatkalar ve bunlardan mamul eşya

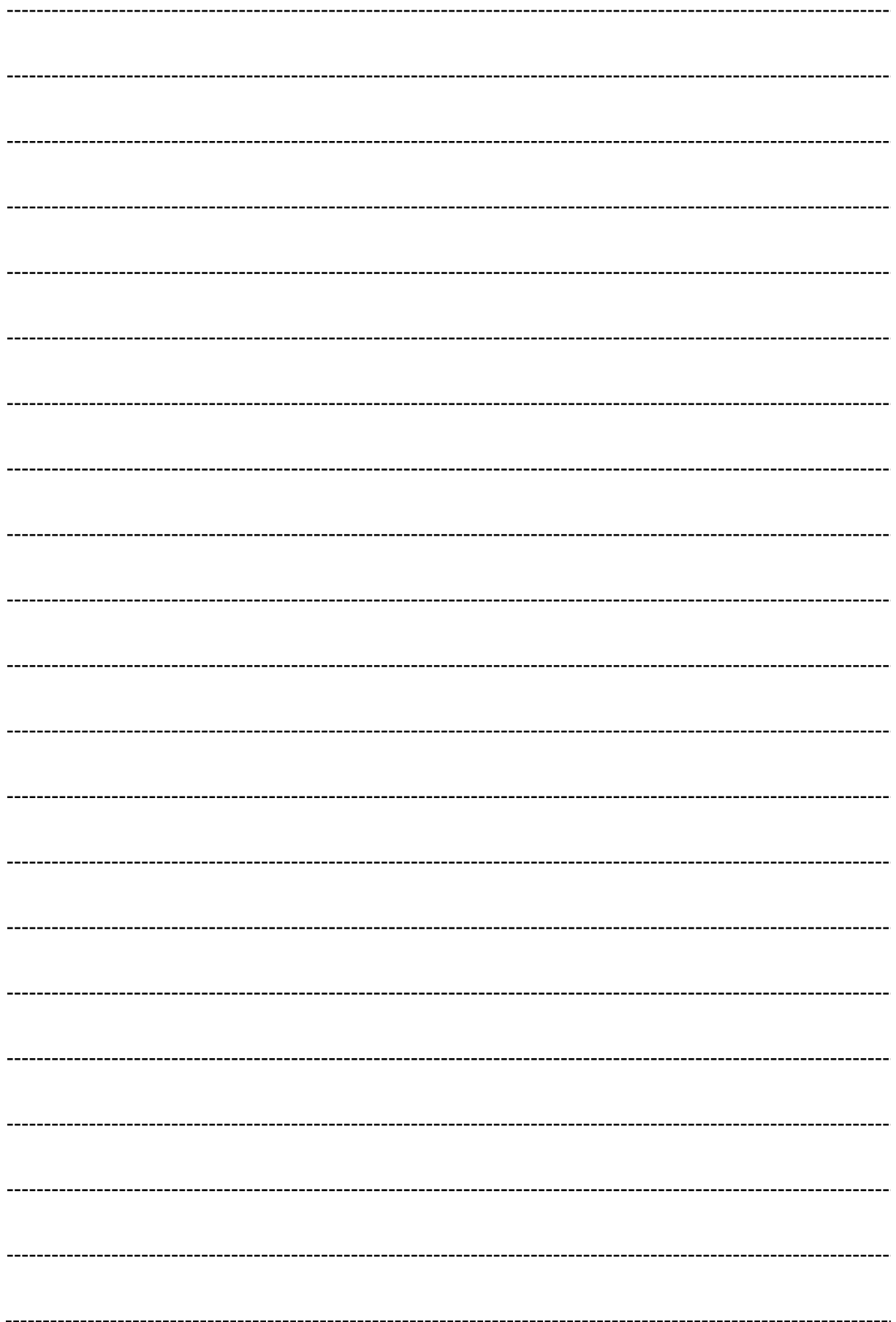
9	Hazır Giyim
620719	Erkek/erkek çocuk için külot/silip; dokunabilir diğer maddelerden (örülmemiş veya kroşe olmayan)
620729	Erkek/erkek çocuk için gece gömlekleri ve pijamalar; dokunabilir diğer maddelerden (örülmemiş veya kroşe olmayan)
610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
610719	Erkek/ erkek çocuk için külotlar ve slipler; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)
610422	Kadın/kız çocuk için takım; pamuktan (örme veya kroşe)

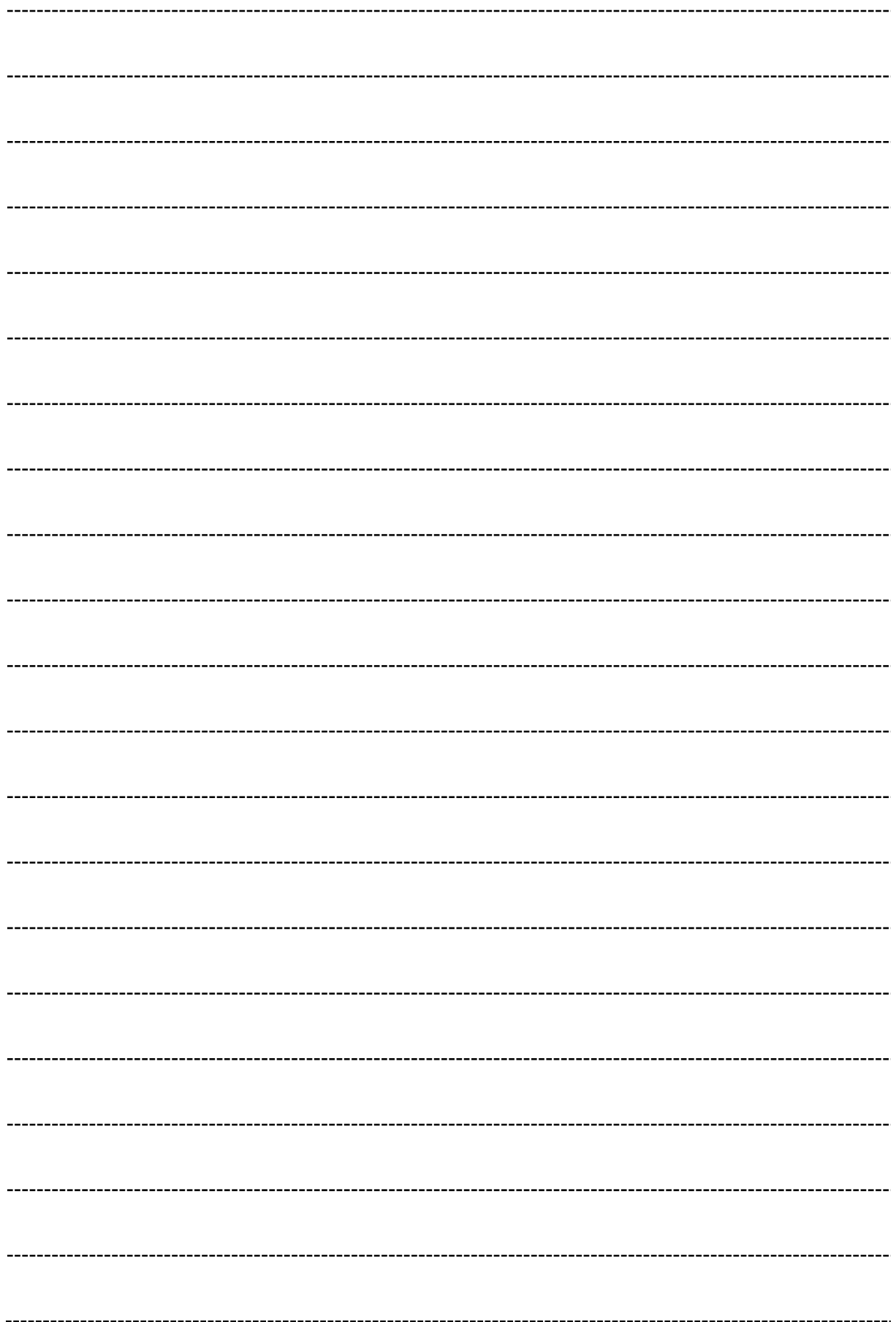
10	İşlenmiş Tarım Ürünleri
200310	Mantarlar (Agaricus cinsi); sirke/asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş
151219	Ayçiçeği tohumu ve aspir yağları ve bunların fraksiyonları (ham olanlar HARİÇ)
190219	Makarna; pişirilmemiş, yumurta içermeyen (doldurulmamış)
220830	Viskiler-alkol derecesi % 80'den az, tağıyir edilmemiş
151221	Pamuk tohumu yağları (ham)

Notlar

1. Bilgi notuna konu ülkenin dış ticaret verileri ile Türkiye'nin ilgili ülke ile karşılıklı ticaret verileri arasındaki uyumsuzluklar veri açıklama politikalarındaki farklılıklardan ve ülkelerin kamuoyu ile paylaşmadığı gizli verilerden kaynaklanmaktadır.
2. Ülkeye dair dış ticaret verilerinin kamuya açık paylaşılmadığı durumlarda partner ülkelerin dış ticaret verileri üzerinden hesaplamalar yapılmıştır. Bu nedenle ülke dış ticaretine ilişkin veriler ülkenin resmi verileri ile farklılık gösterebilmektedir.
3. İhracat tutarı FOB bedeli üzerinden, ithalat tutarı ise CIF bedeli üzerinden hesaplanmaktadır.
4. Bu bilgi notu güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye İhracatçılar Meclisi bu notta yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Bu not ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İhracatçılar Meclisi hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting practice. The lines are thin and black, set against a plain white background. There are no margins, text, or other markings on the page.

TİM **TÜRKİYE**
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

TİM Ekonomik Araştırmalar
www.tim.org.tr